

Література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. / О. Авраменко. – К.: Грамота, 2018.
2. Костенко Л.В. Вибране / Ліна Костенко. – К.: Дніпро, 1989. – 558 с. – (Першотвір).
3. Кривка Н. Українська література: плани-конспекти уроків для 11 кл. – Харків: Ранок – Веста, 2007. – С.177 – 184.
4. Ліна Костенко: навчальний посібник-хрестоматія / упоряд. Г. Клочек. – Кіровоград: Степова Еллада, 1999. – 320 с.
5. Нечволод Л.І. Посібник-порадник з української літератури для старшокласників і абітурієнтів [Текст] / Л.І. Нечволод [та ін]. – Х., 1997. – 208 с.
6. Панченко В. Поезія Ліни Костенко / В. Панченко. – Кіровоград, 1997. – 47 с.

Чи впливає ім'я та прізвище на долю людини?

(дискусійний клуб для учнів 11-х класів

за сатиричною комедією Миколи Куліша «Мина Мазайло»)

*Радіонова М.В., учитель української літератури;
Єрошина О.А., учитель української літератури,
заступник директора з виховної роботи КЗ
«Мереф'янська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6»
Мереф'янської міської громади Харківського району*

Мета:

- допомогти учням зрозуміти вплив імені та прізвища на особистість людини, з'ясувати, у чому ж полягає перевага – в особистісних цінностях чи звуковій оболонці власного наймення;
- розвивати вміння розпізнавати й розуміти справжню вартість речей, почуттів, формулювати свої думки;
- сприяти вихованню толерантності під час дискусії.

Методи, форми та прийоми роботи: бліцвікторина, діалог «учитель-учень-текст», «Фішбоун», «Займи позицію», робота в групах, «Незакінчене речення», проблемні питання.

Хід уроку

*...Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує !
Т. Г. Шевченко*

А чи замислювалися ви про роль слів у житті людини? (робота з епіграфом).
Важко не погодитися з тим, що серед усіх слів найважливішим у житті людини є

власне ім'я. Нездарма кажуть, що для кожної людини її ім'я – то найсолодше в житті слово. Сьогодні маємо незвичний урок – урок-дискусію. Про що дискутуватимемо? Про ім'я й прізвище та їх вплив на долю людини.

Чи відомо вам, з якого приводу виникла дискусія за сюжетом п'єси Миколи Куліша «Мина Мазайло»? Чому цей твір викликав дискусію тоді, близько ста років тому? (*порушували тему українізації чи псевдо*). Чому ця драма залишається актуальною й сьогодні? Чи й справді ім'я та прізвище людини впливає на її особистість, успіх, кар'єру?

Сьогодні нашим завданням буде знайти відповіді на ці запитання. А що таке дискусія? (*Відповіді учнів*). Так, це суперечка, викликана розбіжностями в поглядах на якесь питання, коли кожна зі сторін аргументовано обстоює власну думку.

1. У родині Мазайлів назрів конфлікт. З якого приводу? (*Мінати чи не міняти прізвище*).

2. Хто з членів родини підтримує Мину, а хто – навпаки? (*Підтримують: Мина, Рина, Лина, тьотя Мотя; не підтримують: Мокій, дядько Тарас*).

3. Кого було запрошено задля розв'язання конфлікту? (*Тьотю Мотю*).

4. Друга частина родового прізвища Мазайлів (*Квач*).

5. Прізвище, яке отримав Мина. (*Мазєнін*).

6. Чим закінчується комедія? (*Мазайла звільняють з посади*)

Чи відома вам історія створення п'єси «Мина Мазайло»? Зверніть увагу на те, що в «Спогадах про Миколу Куліша» дружина драматурга згадувала: «Коли працював над своїм «Миною», Микола якось зайшов до загсу і там прочитав список змінених прізвищ. Там було одне прізвище – Гімненко, змінене на Алмазов. Це його так розсмішило, що вирішив вставити цей випадок у п'єсу». У цьому випадку проблема прізвища очевидна, але сміх викликає, звісно, креатив людини та кумедна антитеза при заміні прізвища...Здавалося, людина настільки надає своєму прізвищу «коштовності», ніби воно збагатить її в житті.

Робота в групах. Одна група захищає сторону Мيني, а друга спробує довести, що прізвище таки не вплинуло на долю героя. Опрацювання причини зміни прізвища головним героєм за допомогою прийому «Фішбоун».

Перша команда захищає інтереси Мيني й доходить висновків, що саме прізвище впливає на долю головного героя.

Друга команда доходить висновків, що прізвище не вплинуло на долю героя.

Як вести дискусію? Ознайомтеся з правилами її ведення:

1. Сперечатися по суті: головне в дискусії – аргументи, факти, логіка й доказовість.
2. Уникати реплік, що принижують людську гідність, поважати думку опонента, прагнути зрозуміти його раніше, ніж критикувати, виявляти стриманість.
3. У суперечці не допускати підвищення голосу.
4. Чітко формулювати власну думку.
5. Прагнути встановити істину, а не демонструвати власне красномовство.
6. Виявляти скромність і самокритичність, уміння з гідністю визнавати недостатність своєї аргументації.

Отже, причина негараздів, на думку Мини, – прізвище. Його змінили. Негаразди не закінчилися, а навпаки. *(Довільні відповіді учнів).*

- Чи вбачаєте ви спільність між значенням власного імені та характеру?
- Чи існує мода на імена?
- Пригадайте курйозні прізвища персонажів класичної української літератури, коли від зміни власного наймення залежало майбутнє героя, його соціальний статус? *(Комедія «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого).*
- Які прізвища давали козаки своїм побратимам? *(Результати попереднього дослідження учнів про козацькі прізвища).*
- Як такі прізвища можуть впливати на нащадків?
- Чи подобаються вам власні імена, імена по батькові та прізвища?
- Чи обов'язково у виборі імені звертати увагу тільки на звучання наймення, чи треба знати, як воно перекладається, звідки походить, що означає? *(Підготовлена відповідь на основі проведеного дослідження).*
- Чи існують певні правила найменування?
- Як, на вашу думку, зміна імені, що передбачена законом, – це примха чи, може, необхідність? *(Відповіді учнів).*

Отже, можна сміливо стверджувати, що негаразди в житті не залежать від прізвища людини, як про це думав Мина Мазайло. Навпаки, прізвище може зробити з людини індивідуальність, а будь-які невдачі можна пояснювати по-різному.

Вікуся святкує десятий день народження!

(оповідання)

*Маламен С. О., бібліотекарка
Новоолександрівської ЗОШ I-III ступенів
Сахновщинської селищної громади
Красноградського району*

Вікуся прокинулася і, посміхаючись, роздивлялася кімнату, наповнену сонцем. Сьогодні їй виповнюється десять років! Яким буде цей день народження? Мама з татом кожного року готують своїй донечці сюрприз. Минулого року на день народження їй подарували братика Сашуню. Тепер вона найщасливіша дівчинка у світі!!! І у неї подвійне свято – її десятий день народження і перший день народження братика!

Мандруючи очима по кімнаті, Вікуся зупинила свій погляд на особливій книжковій полиці. Кожного року батьки на іменини дарують донечці книгу – надзвичайно красиву й особливу: до якої вона доросла. Як повторює мама, книгу, що наповнює душу, тіло і розум якостями, які людей роблять людьми. На полиці кожна книга відділена від іншої роздільником – 1 рік 2010, 2 роки 2011... Спочатку роздільники виготовляла мама, а доня допомагала, тепер Вікуся виготовляє роздільники сама, а для Сашуні – разом із мамою. Яку ж книгу їй приготували батьки? Але це буде останнім акордом сьогоднішнього свята. Її друзі теж із цікавістю чекають на ЦЮ КНИГУ. Багато друзів просять своїх мам купити таку ж книгу. Бо є книги, які просто потрібно мати. Не віртуальні, а паперові, матеріальні, які нікуди не втечуть і будуть завжди з тобою... А потім, як наголошує мама, перейдуть у спадок до її дітей.

Цікаво, хто до неї сьогодні завітає в гості? Іменинниця напередодні відправила запрошення друзям, де просила прийти в костюмі улюбленого літературного героя. Це й буде їхнім дарунком їй на день народження.

Двері відчинилися і в кімнату зайшли красиві, веселі, усміхнені тато з Сашунею на руках і мама з десятима яскравими гелевими кульками.

– З днем народження, донечко! – обнімаючи та цілуючи, вітали батьки. Сашуня міцно обняв сестричку своїми рученятами і голосно поцілував.

– Як я вас усіх люблю! – у відповідь пролунало Вікусине зізнання.

– Доню, – сказала мама, – запрошуємо на святковий сніданок.

У них була сімейна традиція: планувати день звечора. Вікуся знала, що після сніданку вона буде займатися виготовленням роздільника, потім вони з мамою будуть накривати на стіл, а тато бавитися з Сашунею.

Гості завітали всі разом. Іменинниця мала відгадати, з якої книжки до неї потрапила гостя чи гість. Найлегше було з вбранням веселої Оленки, яка вшанувала Пеппі Довгупанчоку. Мрійлива і діяльна Аліса – в Алісу з «...Дивокраю». Тимурчик – найкращий гравець у класі в комп'ютерні ігри. Він